

ATOMKRAFT?

SAERNUMMER

Organisationen til Oplysning om Atomkraft

Nr. 1

Øget skepsis i befolkningen

45 pct. af vælgerne er direkte imod indførelse af atomkraftværker i Danmark. 34 pct. er for og 21 pct. ved ikke. Men hele 75 pct. af vælgerne er imod en atomkraftbeslutning nu. Sådan tegner billedet sig i Danmarks Radios sidste opinionsundersøgelse, foretaget af markedsanalyse-firmaet Thulstrup i februar og marts i år.

I samme undersøgelse indgik en analyse af kommunal- og folketingspolitikernes holdning til atomkraften. Analysefirmaet skriver i en af de sammenfattende konklusioner:

»Politikerne er overvejende imod folkeafstemning og for atomkraft. Det modsatte er tilfældet med befolkningen. Den er overvejende imod atomkraft og for en folkeafstemning.«

Thulstrups analyse viser også, at de personer, der måske skal leve tæt på et atomkraftværk er mere skeptiske overfor denne energikilde og har søgt flere informationer om atomkraftproblemet end befolkningen som helhed.

Danmark som foregangsland med vindmøller

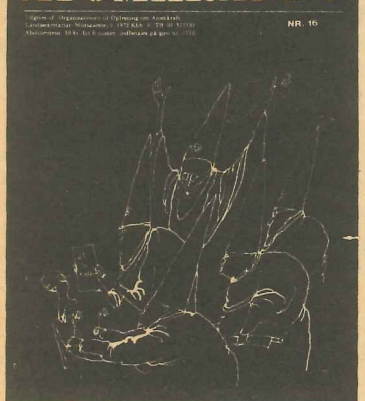
Danmark har naturlige forudsætninger for at gå ind i et stort forskningsarbejde på vindenergi-området. I 1975 kom mindre end én pct. af de samlede bevillinger til energiforskning vindkraften tilgode. 65 pct. af forskningsmidlerne tilfaldt atomkraften. På trods af, at netop udvikling og byggeri af vindmøller i vid udstrækning kan foretages af dansk arbejdskraft og indenlandske ressourcer.

Direktør Jean Fischer, F.L.Smidt, betegnede den 11. november 1975 i Berlingske Tidende situationen sådan:

»Amerikanerne planlægger, at 25 pct. af deres energiforsyning efter år 2000 skal komme fra sol- og vindkraft. På den baggrund er det tåbeligt af os danskere blot at sætte os ned og vente. Danmark har en fremtid som producent af vindmøller i international målestok.«

ABONNER!

ATOMKRAFT?

Tegn abonnement på OOA's blad ATOMKRAFT? Det koster 40 kr. for 6 numre. Indbetales på giro 8001510.

ELSAM: VI KAN VENTE FLERE ÅR MED AT TAGE STILLING TIL ATOMKRAFT.

URANFORSYNINGS-UDVALGET: DER KAN BLIVE KNAPHED PÅ URAN FRA 1980.

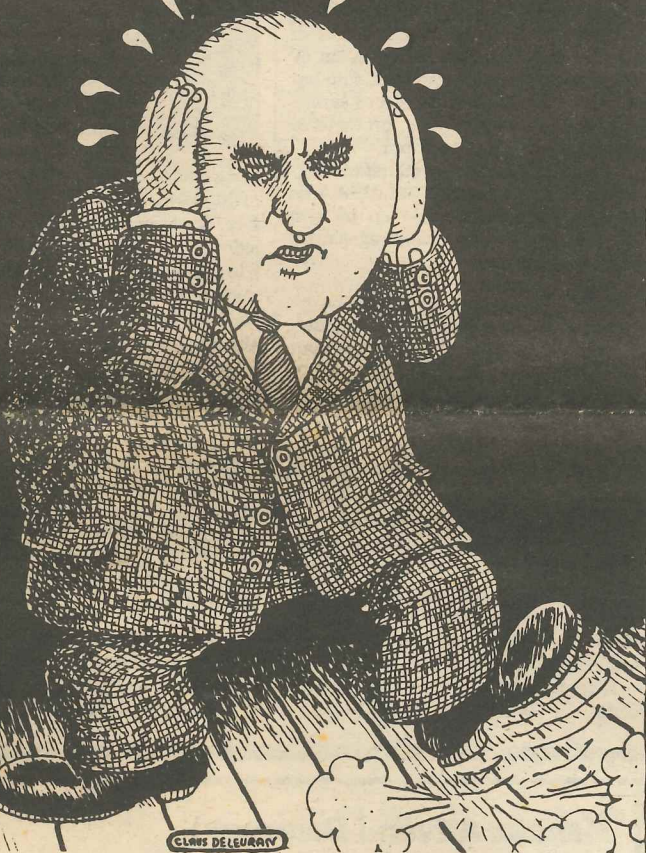
GRØNLANDSMINISTERIET: FØR 1980 KAN VI IKKE VIDE, OM GRØNLANDSK URAN OVERHOVEDET KAN BRUGES TIL ATOMBÆNDSEL.

ELVÆRKERNE: VI MÅ REGNE MED, SELV AT SKULLE OPBEVARE DET RADIOAKTIVE AFFALD.

DANMARKS GEOLOGISKE UNDERSØGELSE: IKKE USANDSYNLIGT, AT DER IKKE FINDES OPBEVARINGSMULIGHEDER I DANMARKS UNDERGRUND.

AMERIKANSKE ØKONOMER: ATOM-STRØM DYREDE END STRØM FRA ALMINDELIGE ELVÆRKER!

ATOMKRAFT ER DET ENESTE REALISTISKE ALTERNATIV!!
ATOMKRAFT ER DET ENESTE REALISTISKE ALTERNATIV!!!
ATOMKRAFT ER DET ENESTE REALISTISKE ALTERNATIV!!!!
ATOMKRAFT ER DET ENESTE.....

UANSVARLIGT MED ATOMAFGØRELSE NU

Atomkraftens økonomi, forsynings-sikkerhed og affaldsproblem er stadig uafklaret. Prisen på bygning af et atomkraftværk er på få år steget til det dobbelte. I dag forventes et værk at ville koste 6-7 milliarder kroner. Priserne på uranbrændsel er steget tilsvarende — og alt tyder nu på, at Danmark selv må opbevare sit højradoaktive affald.

Langt de fleste danskere vil ikke have atomkraft nu.

Ca. 75 procent mener, at vi ved for lidt om problemerne ved atomkraft. Og at vi bør vente med at træffe en afgørelse indtil bl.a. de vedvarende energikilder — sol og vind — er bedre undersøgt. Det fremgår af den nyeste meningsmåling, der er lavet for Danmarks Radio.

Der er mange grunde til, at det vil være helt uansvarligt at presse en beslutning om atomkraft igennem allerede inden sommerferien. Her skal omtales nogle af de vigtigste grunde.

Affaldsproblemet er uløst
Atomkraftværker danner store mængder affaldsstoffer under driften. Nogle af affaldsstofferne er strålingsfarlige i årtusinder, andre i århundreder, årtier eller kortere tid.

Lige siden man for ca. 30 år siden begyndte at udnytte atomkraften, har man søgt metoder til at sikre en forsvarlig opbevaring af det højradoaktive affald. Men endnu i dag er det ikke lykkedes.

Ingen af de foreslåede bortskaffelsesmetoder — deponering i undergrunden, nedsmeltning i Antarktis eller rakettransport af affaldet til solen — er fundet tilstrækkelig sikre til at man har turdet tage dem i brug.

De to lande, der har været længst fremme med planer om opbevaring af højradoaktivt affald i saltforekomster — USA og Vesttyskland — har begge haft fiaskoer med konkrete projekter.

Herhjemme har man længe regnet med, at højradoaktivt affald fra eventuelle danske atomkraftværker kunne sendes til opbevaring i udlandet. Men i dag er det netop på grund af de

skuffende erfaringer i andre lande meget tvivlsomt, om dette kan lade sig gøre.

Repræsentanter for myndighederne i både Vesttyskland og Storbritanien har allerede antydnet, at lande som Danmark ikke kan regne med at få sit affald opbevaret dér.

En repræsentant for elværkerne på Sjælland, direktør Carl Andersen, KRAFTIMPORT, sagde d. 13. november til dagbladet Information: »Med den udvikling debatten overalt i verden har taget med hensyn til langtidsopbevaring af affaldet, skal vi ikke regne med, at andre lande vil opbevare affaldet efter oparbejdning af brændselselementerne. Vi må regne med, at vi selv skal tage os af affaldet.«

Fortsættes på side 3

DEMOKRATI OG A-KRAFT KAN IKKE FORENES

Demokrati er et samfund, hvor man ikke blot har ret til medbestemmelse, men også praktisk mulighed for at udøve den. Det vil sige, at man forstår problemerne, at man selv kan være med til at løse dem. Jo mere af den daglige tilværelse, man selv kan have indflydelse på og selv kan klare teknisk og økonomisk, desto mere praktisk medbestemmelse har man over sin egen tilværelse.

Og omvendt: Jo mere udviklede tingene bliver, jo større og mere uoverskuelige, desto mere vil den virkelige magt samles centralt, hos specialister og administratorer.

Derfor er anlæg af a-kraft farligt for demokratiet. Den enkelte borger bliver totalt afhængig af tilførslen fra det store værk, kan ikke påvirke beslutningerne, ikke forstå dem, bliver afhængig og hjælpeløs overfor de stærke kræfter, der må samles for at styre disse store anlæg og garantere deres sikkerhed.

Vi ser det allerede med de love, folkettinget nu forbereder for etablering af a-værker; love der sikrer de centrale myndigheder en hidtil uhørt magt, mens de lokale instanser mister deres mulighed for at påvirke tingene.

Bevogtningen af anlæggene og de mange farlige materialer, der skal transporteres rundt, vil kræve et helt korps af bevæbnet mandskab, og samtidig bliver hele samfundet yderst sårbart overfor uheld, angreb eller sabotage i forbindelse med a-værkerne.

Hvis man i stedet valgte blot at bruge en brøkdel af de milliarder, der er afsat til a-kraft, til at spare på energi ved at tætte og isolere, til at opbygge lokal vind- og sol-kraft, da ville enhver have mulighed for at påvirke sin egen situation. Teknikken ville være enkel og forståelig, alt ville kunne laves af os selv, vi ville blive meget mindre sårbare — og så kunne vi endda med kort varsel skabe en masse nye arbejdspladser.

Vedtagelse af a-kraft vil være et nyt skridt på vejen mod en centraliseret magtstat — væk fra et virkeligt demokrati.

Ingen grund til panik

»Vi bliver nødt til at sove i jordhuler og stege kødet over bålet flammer«. Sådan mener ELSAM-ingeniør Søren Mehlsen, det vil gå danskere, hvis vi ikke får atomkraft. Sandheden er, at diskussionen om atomkraft kun er en diskussion om ca. 20. pct. af vores energiforbrug. Et enkelt atomkraftværk på Gylling Næs vil ikke kunne dække mere end højst fem pct. af det nuværende danske energiforbrug.

ATOMKRAFT?

OOA, Organisationen til Oplysning om Atomkraft

Landssekretariat: Worsaaesvej 5, 1972 Kbh. V. Girokonto: 8001510
Tlf.: 01-37 71 81 og 01-37 01 80.

Denne avis er et særnummer af OOA's tidsskrift ATOMKRAFT? Trykt: 27. april 1976. Oplag: 200.000 ex.

Redaktion: Johs. Bruun, Siegfried Christiansen, Morten Degnbol, Tarjei Haaland, Klaus A. Jensen, Jørgen Steen Nielsen.

Teknik: Det ny Notat, Allingåbro. Tryk: Avistryk, Hornslet.

Om OOA:

Organisationen til Oplysning om Atomkraft, OOA, har arbejdet med energiplysning siden januar 1974. OOA's formål er at fremme:

- en kritisk vurdering af og oplysning om alle problemer ved brug af atomkraft;
- øget forskning i og fornyet vurdering af andre energiformer;
- udformning af en langsigtet energipolitik, der også tager sociale og økologiske hensyn.

Foruden landssekretariatet i København har OOA mere end 100 lokale grupper over hele landet. OOA's aktiviteter udføres af frivillig arbejdskraft. Arbejdet er baseret på økonomisk støtte fra private og fonds.

GOD BOG:

Spørgsmålet om indførelse af atomkraft er ikke bare et teknisk anliggende. Det er en hovedopfattelse i denne bog, som forsøger at anskueliggøre de samfundsmæssige problemer, der er forbundet med en så kompliceret teknologi. Forfatterne redegør for de soci-

ale, økologiske, politiske og økonomiske følger af et samfund med atomkraftværker. Fælles for bidragyderne er en kritisk holdning til atomkraften og tvivlen om, hvorvidt kompliceret teknologi stadig er vejen til en bedre tilværelse og større lighed.

ELSAM'S FORMAND:

»Vi ved jo ikke hvem disse atomkraftmodstandere er, men dem jeg har truffet på min vej repræsenterer normalt, ja skal vi sige mennesketypen, der har et afvigelsespunkt. De er drømmere og fantasier. Det er mennesker, der ikke ser realiteterne i øjnene. Og der er stadig et par politikere, som mener, vi kan vende tilbage til naturen. Men det har ikke noget med praktisk politik at gøre.«

Willy Sørensen, formand for ELSAM Information, 22.1.76

VOKSENDE MODSTAND OVERALT I VERDEN

Modstanden mod atomkraftværker er stærkt stigende overalt i verden. Den har i det sidste år mere og mere taget form af en folkebevægelse på tværs af landegrænser. Blandt de protesterende melder sig flere og flere naturvidenskabsmænd, som kræver undersøgelser og nyvurderinger af atomkraftspørgsmålet.

I de lande, som allerede har atomkraftværker, er kravet om et stop for disse og videre udbygning blevet stadig mere udtalt.

Et nærliggende eksempel er Sverige, som i fjor besluttede at halvere sit hidtidige atomkraftprogram. Forinden var gået en heftig debat med offentliggørelse af opinionsundersøgelser, som viste, at et flertal af den svenske befolkning var utilfreds med regeringens atomkraftplaner og ønskede stop for videre udbygning.

Sverige fik sin debat for sent — da de første atomkraftværker allerede var bygget. En række lande, som Danmark og Norge, har stadig mulighed for at undgå at lave den samme fejltagelse.

Voldsom kritik i USA

USA er verdens største producent af reaktor-teknologi. Og med næsten 60 atomreaktorer i drift det land, som har flest atomkraftværker. USA er samtidig det land, hvor der protesteres voldsomt mod atomkraften.

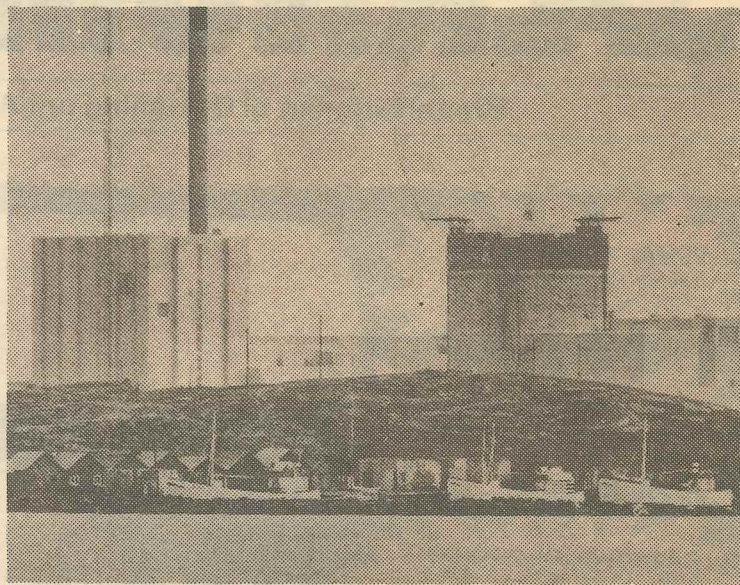
På grund af folkelig modstand ligger det allerede nu fast, at USA i de næste ti år langtfra når op på den atomkraft-forsyning, som regeringen havde planlagt.

I 1974 bestilte de amerikanske elværker 27 nye atomkraftværker. Sidste år bestilte de kun fem værker. Masseafbestillinger er resultatet af bl. a. en stigende folkelig modstand på de steder, hvor man agtede at bygge de nye atomkraftværker.

Kritikken kommer også fra naturvidenskabsmænd, økonomer, økologer, sociologer og de amerikanske kirkesamfund. I august 1975 krævede 2000 amerikanske videnskabsmænd med syv nobelpristagere i spidsen stop for videre udbygning med atomkraft og forbud mod USA-eksport af atomkraft til andre lande.

Efter faldet i ordrer på hjemmemarkedet har de store amerikanske reaktorfirmaer skærpet indsatsen for at få afsat deres teknologi uden for USA.

Der løbes storm mod atomkraft overalt i verden. Flere atomkraft-projekter i Europa er allerede blevet standset. I Californien, USA's mest folkerige stat, skal ca. 15 millioner vælgere i begyndelsen af juni deltage i den første folkeafstemning om spørgsmålet nogensinde. Resultatet kan blive, at Californiens atomkraftværker må lukkes.

torfirmaer skærpet indsatsen for at få afsat deres teknologi uden for USA. For blot et par måneder siden trak tre ledende forskere hos firmaet General Electric sig tilbage i protest mod manglende sikkerhed og uoverskuelige affaldsproblemer i forbindelse med atomkraftværker.

USA står efter pres fra befolkningen og lokale politikere over for en række afstemninger om atomkraften i det næste års tid. Den 8. juni skal vælgerne i Californien stemme om stop for udbygning med atomkraft og afvikling af de tre værker, som allerede er i drift i staten. I 15 andre stater forberedes lignende afstemninger, som trumfes igennem ved underskriftindsamlinger.

Lokalbefolkningen besætter byggepladser i specielt Canada, Australien og Ja-

pan er modstanden fra befolkning, kritiske forskere og politikere ved at samle sig i en endelig appel for et atomkraftstop.

I Europa er kritikken på kort tid vokset så meget, at EF-administrationen for få uger siden måtte erkende, at den planlagte udbygning med atomkraftværker allerede er løbet ind i store forsinkelser. Flere værker er foreløbig skrinlagt efter protester fra især lokalbefolkningens side.

En af de mest dramatiske protestaktioner fandt sted sidste år i landsbyen Wyhl i den vesttyske delstat Baden-Württemberg, hvor lokale vinbønder og tusinder af tilreisende holdt byggepladsen til et planlagt atomkraftværk besat i flere uger. Byggeriet er stadig ikke kommet i gang. En lignende aktion med samme resultat fandt i fjor sted ved et påtænkt atom-

kraftværk i Kaiseraugst nær den schweiziske by Bern.

For to måneder siden demonstrerede 10.000 spaniere mod regeringens planer om at bygge en brændselselementfabrik i den lille by Juzbado vest for Madrid. Indbyggerne i Juzbado går nu rettens vej for at få forhindret byggeriet.

Opsigtsvækkende fransk rapport

I Frankrig, hvor store dele af fagbevægelsen forholder sig kritisk til atomkraft, underskrev flere tusinde videnskabsmænd sidste år en erklæring, der opfordrede regeringen til at ændre sine planer for udbygningen med atomkraft.

Senest har den franske nationale forskningsorganisation, CNRS, for kun to måneder siden offentliggjort en rapport, der konkluderer, at de nuværende franske atomkraftværker kun bør bruges som forsøg og ikke indgå i en produktion af elektricitet.

CNRS finder det for tidligt at påbegynde en seriefremstilling af reaktorer. Forskerne sætter i rapporten spørgsmålstegn ved bortskaffelsen af det radioaktive affald, ved fjernelse af radioaktivt vand, ved den varmeforsigtige forurening og ved reaktorerens sikkerhedsforhold.

Den hollandske regering synes ligesom den norske indstillet på, at der skal skaffes mere viden om atomkraften. Før en eventuel beslutning om byggeri af yderligere atomkraftværker kan tages. Holland har i dag to mindre reaktorer. Den hollandske regering har fremlagt en plan, som giver samtlige kommuner i landet plus en række private og offentlige organisationer mulighed for at fremkomme med deres synspunkter.

Tidligst når dette materiale har gennemgået en meget detaljeret behandling kan der blive tale om en beslutning, fremgår det af en erklæring fra den hollandske regering.

Samtidig har regeringen nedsat en kommission, der skal klargøre, om affaldet fra hollandske atomkraftværker kan oplagres i landet. Alene resultatet af den undersøgelse kan være afgørende for, om Holland overhovedet skal bygge de skitserede reaktorer.

Hannes Alfvén i Danmark:

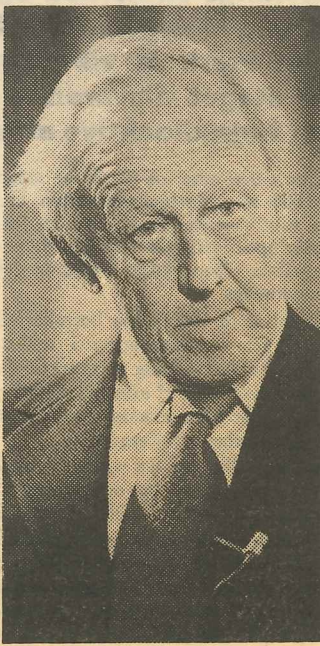
»EN SKRÆMMENDE VERDEN MED ATOMKRAFT«

»Vi lever desværre ikke i et teknologisk paradys. Den virkelige verden er alt for usikker, alt for kaotisk, urolig og voldelig. At indføre enorme mængde radioaktive giftstoffer og masseødelæggelsesvåben i denne verden er farligt og uansvarligt.«

Ordene kommer fra professor Hannes Alfvén, svensk Nobelpristager i fysik og en af pionererne i den internationale atomkraftkritik. Hannes Alfvén var i Danmark i april for at deltage i offentlige møder og rådgive medlemmer af Folketinget. Han påpegede bl. a. den nære sammenhæng mellem atomkraft og atomvåben.

»I det øjeblik atomindustrien er i gang over hele verden, kan ethvert selvstændigt land fremstille atombomber uden større besvær«, sagde Alfvén, og understregede:

»I det lange løb har menneskeheden ikke brug for atomkraft. Andre energikilder kan udvikles for blot en brøkdelen af det, der er blevet givet til atomenergien.«

HASTVÆRKS-KØREPLANEN

Omkring 1. juni skal Folketinget tage sin principbeslutning om atomkraft — ihvertfald hvis det går som regeringen ønsker. Man må håbe, det ikke bliver tilfældet. De mange oplysninger, som endnu mangler, og som skal danne grundlaget for politikernes beslutning kan umuligt nå at blive fremskaffet og gennemdiskuteret forsvarligt på så kort tid.

Regeringens hastværks-prægede køreplan ser sådan ud:

1. Første uge af maj: Afstemning om den meget omdiskuterede »atomlov«. Det er den lov, der fjerner lokalbefolkningens og de lokale myndigheders ret til medbestemmelse i sager om atomkraft. Man kan ikke mere klage til miljøankenævn og overfredningsnævnet, hvis regeringens lovforslag vedtages.
2. Midt i maj: Handelsministeren fremlægger sin omfattende energipolitiske redegørelse. Den skal være det egentlige grundlag for politikernes afgørelse, som skal falde ca. 1. juni. Politikerne skal igen nem en masse andre forhandlinger og lov-behandlinger inden deres sommerferie, og de har ikke en ærlig chance for at nå redegørelsen og dens mange bilag igennem på en

acceptabel måde på bare 14 dage. Befolkningens muligheder for at få redegørelsen, læse den og give politikere en »tilbagemelding«, er endnu mindre. Iøvrigt bliver tilsyneladende flere af de vigtigste spørgsmål omkring atomkraften ikke behandlet i redegørelsen.

3. Omkring 1. juni: Folketingets principielle stillingtagen til atomkraft. Den vil foregå som en afstemning om den såkaldte »ikrafttrædelseslov«, der præsenteres samtidig med den energipolitiske redegørelse.
4. Hvis 60 folketingsmedlemmer ønsker det — og det ser ud til at blive tilfældet — vil der ca. 20. juni blive folkeafstemning om ikrafttrædelsesloven og dermed atomkraften. Der vil altså kun være mulighed for en oplysnings- og bebatperiode på 2-3 uger. Især derfor må vi forlange, at Folketinget sikrer fortalere og kritikere lige økonomiske muligheder for at informere forud for afstemningen. Det må ikke gå sådan, at Danmark får atomkraft, blot fordi de kritiske røster ikke har råd til at føre deres argumenter og oplysninger frem i et rimeligt omfang.

BEFOLKNINGEN, DER ALLIGEVEL IKKE MÅTTE KOMME TIL ORDE

Der er uoverensstemmelse mellem de politiske beslutninger og befolkningens ønsker i spørgsmålet om atomkraft. Flere meningsundersøgelser viser et klart flertal mod indførelse af atomkraft nu. Men lovgivnings-hastværket fortsætter, og elværkerne forstærker propagandaen efter nedlæggelse af det alsidige energioplysningsudvalg.

Folketinget vedtog under sin store energipolitiske debat i april 1974 at iværksætte en alsidig energioplysning. Inden beslutningen om atomkraft skulle offentliggøres, informeres, og der skulle foreligge en »tilbagemelding« fra befolkningen til politikerne. Handelsministeriet nedsatte derfor et energioplysningsudvalg, som har udarbejdet en del oplysende materiale og givet tilskud til møder og andre aktiviteter. Oplysningsarbejdet blev dog fra starten stærkt begrænset af, at det kun blev stillet 2,5 millioner kr. til rådighed — svarende til 50 øre pr. indbygger. Samtidig har elværkerne, industrirådet og andre haft lov til at bruge langt, langt større beløb til agitation for atomkraft. Befolkningens »tilbagemelding« til politikerne er særdeles tydelig. Idag er der stort set dobbelt så mange modstandere af atomkraft, som der er tilhængere. Over trejerde-dele ønsker mere oplysning inden beslutningen

bliver taget. Det fremgår af en række meningsundersøgelser, som er foretaget på grundlag af en folkelig debat, som griber stadig mere om sig. Derfor er det meget påfaldende, at regeringen med opbakning fra et stort flertal i Folketinget den 31. marts i år lukkede af for den alsidige energioplysning. Netop som den folkelige kritik af atomkraft og interessen for andre energiformer for alvor var ved at bryde igennem. Forbrugerne betaler propagandaen Med nedlæggelsen af det alsidige oplysningsarbejde har regeringen bannet vejen for nye udspil fra elværkerne, industrirådet og Rissø. Således holdt Rissø den 30. marts - dagen før energioplysningsudvalgets nedlæggelse — premiere på en ny plancheudstilling. Nu cirkulerer den i en række kopier fra bibliotek til bibliotek, fra arrangement til arrangement. Elværkerne har tilsvarende i nogen tid haft plancheudstillinger undervejs

og har nu desuden sendt en hel udstilling med bl.a. atomkraftværksmodeller på tour rundt i landet. Nye brochurer i lækkert udstyr spredes »gratis« til interesserede. Film og andet audiovisuelt udstyr fås også. Det hele er ufrivilligt finansieret af forbrugerne, dels over elregningen dels over skattebilletten. Så »gratis« er denne ensidige salgskampagne bestemt ikke. Alene ELSAM brugte i sidste regnskabsår over halvdelen million kroner til sin form for atomkraftoplysning. Forbrugerprotester i den anledning overhører de, mens de højlydt roser sig af, at ELSAM er forbruger-ejet og et mønstereksempel på nærdemokrati. Befolkningen har tydeligvis mere sund skepsis end atomkraftens salgsmænd har forestillet sig. Tilbagemeldingen er ikke til at tage fejl af. Mere oplysning om atomkraftproblemerne — og en udsættelse af beslutningen om atomkraft — er krav som har tilslutning hos befolkningens flertal. Derfor er regeringens og Folketingsflertallets »svar«, i form af stop for den alsidige energioplysning og uformindsket hastværk med at få atomkraftbeslutningen i hus, en provokation. Som helt naturligt har udløst OOA's kampagne under mottoet

»NEJ TIL ATOMKRAFT NU«.

UANSVARLIGT MED ATOMAFGØRELSE NU

Fortsat fra side 1

Miljøminister Helge Nielsen har i Politiken d. 20. april i år givet udtryk for samme opfattelse. Udsigterne til at en opbevaring kan gennemføres forsvarligt i Danmark er ikke store. En helt ny rapport fra et affaldsudvalg under atomenergikommissionen konkluderer, at man ikke indenfor de nærmeste år kan sige, om en sikker opbevaring af højradioaktivt affald kan foretages her i landet. Det vil være nødvendigt med op til 10 års undersøgelser, før der kan gives et svar. Men allerede nu ved vi, at Danmarks undergrund ikke opfylder de krav, som i USA stilles til steder, der tænkes brugt til opbevaring af højradioaktivt affald.

Atomkraftens økonomi er usikker At opføre bare ét atomkraftværk i Danmark vil koste mere end f.eks. gennemførelsen af en fast forbindelse over Storebælt. Et helt atomkraftprogram bestående af 6-7 reaktorer inden år 2000 vil beslaglægge så store summer, at det vil gå ud over andre samfundsanliggender.

Man havde håbet, at elektricitet fra atomkraftværker ville blive væsentlig billigere end el fra almindelige kraftværker. I virkeligheden er priserne på atomkraftværker og uranbrændsel mangedoblet indenfor de seneste år. I 1974 talt elværkerne om et par milliarder kroner som prisen for et 1000 MW atomkraftværk — i dag er prisen steget så voldsomt, at et værk, der skal stå færdigt i 1985 kommer til at koste mellem 6 og 7 milliarder kroner.

Uranprisen lå for to år siden på ca. 10 dollars pr. pund — nu er den steget til ca. 40 dollars pr. pund. Priseksplosionen og den deraf følgende usikkerhed om atomkraftværkernes økonomi har fået mange elværker i USA til at opgive planlagte atomkraftprojekter. Chefen for et stort reaktorfirma, som nu helt har opgivet branchen, Richard McCormack, har til »Business Week« sagt, at »atomindustrien er en syg industri«.

Forsyningsusikkerhed eller øget afhængighed Der tales meget om, at atomkraft skulle kunne give os større forsyningssikkerhed. Indtil videre er det en ren påstand, som ikke på nogen måde er blevet sælgeligt underbygget.

Tværtimod ser det ud til at atomkraft faktisk kan komme til at give os en ringere forsyningssikkerhed end de almindelige kraftværker.

For det første består atomkraften ikke kun af selve reaktoren, men af en række komplicerede led i det såkaldte brændselskredsløb. Der er tale om uranminer, uranmøller, berigningsanlæg, selve reaktoren, oparbejdningsanlæg for det brugte brændsel, affaldsanlæg m.m. Allesammen led, som er uhyre sårbare og som kan lamme hele kredsløbet, hvis blot et enkelt af dem sættes ud af funktion.

Mest usikker er leveringen af uranbrændsel til atomkraftværkerne. I en rapport fra 1975 fra det danske Uranforsyningsudvalg gøres der opmærksom på, at der kan opstå knaphed på uran fra begyndelsen af 1980'erne, fordi man ikke i tilstrækkelig hurtigt tempo kan få uranet brudt i minerne.

Selv de lande, der allerede har tegnet kontrakt om køb af uranbrændsel kan ikke være sikre på at få det. Således har f.eks. det amerikanske selskab Westinghouse for kort tid siden brudt sine uranleveringskontrakter med 16 amerikanske og tre svenske

atomkraftværker, fordi priserne var steget mere voldsomt end forudset.

Særligt svagt står de lande, der som Danmark endnu ikke har truffet leveringsaftaler, fordi en betydelig del af den mulige uranproduktion frem til 1985 allerede er opkøbt.

Den grønlandske uran er blevet nævnt som en redningsplanke for Danmark, men det er en kendsgerning at man idag faktisk ikke ved, om det er teknisk og økonomisk muligt at bryde denne uran.

Undersøgelser af spørgsmålet vil tage flere år, og selv med et positivt udfald vil der gå endnu en årrække, før en storstilet uranbrydning kan sættes i gang.

Hvis der træffes en principbeslutning om atomkraft i år, vil det altså ske uden sikkerhed for, om der kan skaffes uran til atomkraftværkerne.

Og hvis man så bygger disse værker vil det betyde, at man erstatter de almindelige »trebenede« kraftværker (der kan skifte mellem kul, olie og naturgas som brændsel) med »etbenede« atomkraftværker (der udelukkende kan bruge uran). Det peger ikke mod større forsyningssikkerhed.

Beskæftigelsesproblemet

Et af de vigtigste formål med en dansk energipolitik må være at fastlægge et forsyningsmønster, der fremmer beskæftigelsen. Derfor er det helt uforståeligt, at netop sammenhæng mellem beskæftigelse og valg af energiformer, er noget af det, der er allerdårligst undersøgt.

Den eneste kendte undersøgelse kommer fra Handelshøjskolen i Århus, og den siger, at det vil give arbejde til betydeligt flere, hvis vi f.eks. investerer nogle milliarder i at bygge og drive vindkraftanlæg, fremfor at bruge et tilsvarende beløb til atomkraftværker. Dette skyldes bl.a., at hovedparten af bestanddelene til et atomkraftværk skal fremstilles i udlandet og med udenlandsk arbejdskraft, mens vi selv kan fremstille vindkraftanlæg.

Vi kan vente med en beslutning

Det er en kendsgerning, at en række problemer omkring atomkraften — affaldsspørgsmålet, afhængighedsproblematikken, økonomien, beskæftigelsen, m.m. — ikke er og ikke kan blive tilfredsstillende afklaret på kun én måned.

Endelig er det en kendsgerning, at der overhovedet ikke er behov for en beslutning så hurtigt. Væksten i Danmarks energiforbrug er betydeligt lavere, end man havde forudset før oliekrisen.

Der er tilstrækkelig forsyningskapacitet i de eksisterende kraftværker til at dække elforbruget frem til sidst i 80'erne.

Desuden har det vist sig, at de danske forekomster af naturgas i Nordsøen er større end ventet, og at de kan tages i brug hurtigere og billigere end et eventuelt atomkraftværk.

For vindkraftens vedkommende ligger der nu en færdig rapport fra Akademiet for de Tekniske Videnskaber med forslag til konkrete vindkraftprojekter.

Og en rapport fra Niels Bohr Instituttet siger, at et dansk atomkraftprogram kun vil kunne mindske vor olieafhængighed med en trediedel af det, vi kan opnå ved at sætte penge på besparelser og en bedre energinudnyttelse.

Vi har mulighed for at klare os uden atomkraft. Den mulighed er for kostbar til at lade falde på gulvet.

BESTILLINGSKUPON

Jeg vil gerne bestille:

... eks. af OOA-brochuren »En fremtid med atomkraft?«
1 eksemplar: 2,00 kr. pr. stk.
20 ell. flere: 1,50 kr. pr. stk.
100 ell. flere: 1,00 kr. pr. stk.

☐ Abonn. på bladet ATOMKRAFT? nr. 18-23. 40 kr.
☐ OOA-særtryk nr. (ring og få titlerne). 3-8 kr.
☐ Bogen »Med fremtiden som indsats«. 34,50 kr.
☐ antal nålemærker »Atomkraft? Nej tak«
1 mærke: 2,00 kr. pr. stk.
10 mærker: 1,75 kr. pr. stk.
25 mærker: 1,50 kr. pr. stk.
100 mærker: 1,25 kr. pr. stk.
1000 mærker: 1,00 kr. pr. stk.

☐ antal bil-klæbemærker, »Atomkraft? Nej tak«
Samme priser som nålemærkerne
☐ antal brev-klæbemærker »Atomkraft? Nej tak«
20 mærker pr. ark. Samme ark-pris som nålemærkerne.
☐ antal kampagne-løbesedler. Gratis.
☐ eks. af dette særnummer af ATOMKRAFT?
☐ antal girokort.
☐ Jeg sender et støttebidrag til OOA's arbejde:
☐ Beløbet er vedlagt i frimærker eller check.
☐ Beløbet er indsat på giro 800 15 10.

Navn:

Adresse:

Evt. tlf.:

Sendes til: OOA, Worsaaesvej 5, 1972 København V.

Sagt om atomkraft

»Jeg oplever, at vi er blevet en industri af snæversynede specialister med ringe forståelse for de fulde konsekvenser af vore individuelle handlinger. Jeg føler det afgørende, at Californiens beboere kender sandheden om atomkraften og ved, at der er mennesker i a-kraftindustrien, som nærer stærk tvivl og betænkeligheder ved at fortsætte den nuværende kurs.«
Fhv. leder af General Electrics afdeling for kvalitetskontrol på reaktorer, Richard Hubbard. Udtalelsen faldt på en pressekonference, da han søgte sin afsked i februar.

»Jeg ville så gerne lytte til eksperterne — lytte til dem, der er klogere end jeg. Jeg ved, at nogle nu vil grine ad mig — det får ikke hjælpe — når jeg svarer: Men det er der ingen, der er. For det er ikke noget, jeg siger til mig selv, men til hvert enkelt menneske. Det er jo ikke længere et spørgsmål om ekspertise. Du finder ikke svaret hos andre — hverken hos politikere eller præster, hos fysikere eller cand. mag. er i historie.

Det er et spørgsmål om samvittighed. Svaret kan hver enkelt kun finde inde i sig selv: om vor generation har lov til — for muligvis at få kilowattene noget billigere — at gøre noget, som kan true livet på jorden om nogle hundrede eller nogle tusinde år?«
Frode Jakobsen, Politiken, 24.4. 76

SOL OG VIND EN OPLAGT DANSK MULIGHED

Hvis vi i Danmark ønsker mindre forurening ved energifremstillingen og mindre afhængighed af udlandet, skal vi i stedet for atomkraftværker satse på vore hjemlige, vedvarende energikilder som f.eks. solenergi, vindkraft og biogas.

De vedvarende energiformer har mange fordele:

- De forbruger ikke begrænsede ressourcer.
- De er stort set forureningsfrie.
- De medfører ikke ekstraordinære

sikkerheds- og arbejdsmiljøproblemer.

- De bygger på dansk teknologi og know-how.

- De giver hurtigt beskæftigelse og udviklingsmuligheder for dansk industri.

- De kan indpasses i lokalsamfundet og skaber ikke afhængighed af eksperter og af udlandet.

- De kan skåne os for atomkraft.

Solenergien kan allerede idag udnyttes til opvarmning af vand og boliger

ved anbringelse af solfangere på huse. Med tiden vil økonomiske solceller til elektricitetsfremstilling kunne tages i brug.

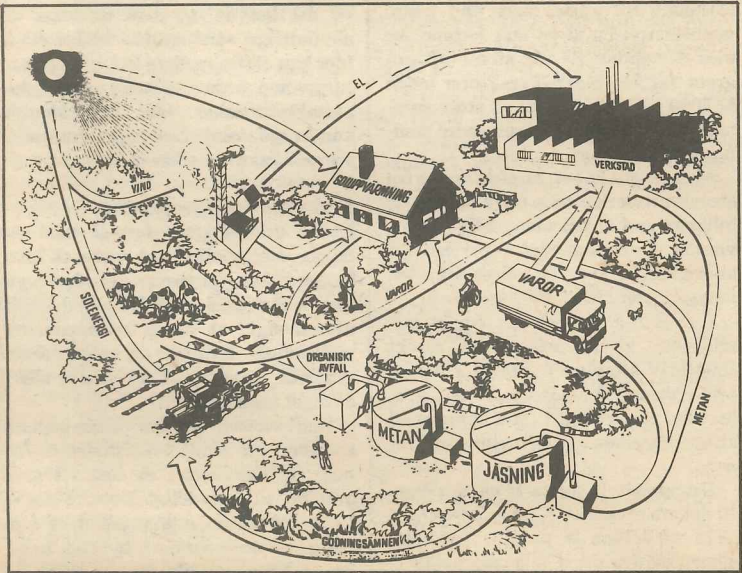
Vindkraften er ifølge nye undersøgelser økonomisk konkurrencedygtig idag, og en lang række vindkraftanlæg er allerede i brug eller under udvikling. Bare 500 større vindmøller vil kunne dække 10 pct. af vort elforbrug.

Varmepumper trækker varmeenergi op af jorden eller havet og bruges allerede mange steder i verden — det store operahus i Sydney er et eksempel på en bygning, der opvarmes ved hjælp af varmpumper. At opvarme huse ved hjælp af varmpumper er ikke dyrere end at opvarme dem med f.eks. olie.

Biogasanlæg tapper energi ved nedbrydningen af almindeligt organisk materiale, og medvirker samtidig til at genoprette den økologiske balance ved at omdanne affald til gødning. Anlæggene bruges allerede mange steder i stor skala.

Halmfyr kan udvinde den energi, der ellers går op i røg ved afbrænding på markerne. Der er idag ca. 5000 halmfyr i drift herhjemme, men der brændes stadig 1½ mill. tons halm af på vore marker hvert år. Det er mere end nok til at opvarme alle landejendomme herhjemme.

Geotermisk energi, bølgeenergi og tidevandsenergi er alle energiformer, der endnu kun udnyttes i mindre omfang, men som måske vil komme til at spille en større rolle i fremtiden.

I det svenske »Projekt by« har man lavet et forslag til, hvordan en lille by kan gøres selvforsynende med energi ved hjælp af vedvarende energikilder og brug af teknik, der er tilpasset de lokale betingelser. (jäsning = gæring).

Støt OOA's kampagne:

NEJ TIL ATOMKRAFT NU!

Danmark er ikke klar til en beslutning om atomkraft. Vi har ikke fået den nødvendige tid til at vurdere følgerne af en så vidtrækkende afgørelse. Vi har ikke undersøgt, hvor meget energi solen, vinden og naturgassen i virkeligheden kan gives os. Og vi har fremfor alt ikke gjort os klart, at atomkraft faktisk er på tilbagetog i en række vestlige lande.

OOA vil gøre sit til at forhindre, at Danmark presses ind i et risikofyldt

atomkraft-eventyr på et tidspunkt, hvor befolkningen ikke ønsker det. Vi har startet en omfattende kampagne for at få regeringen til at opgive sin forhastede atomkøreplan.

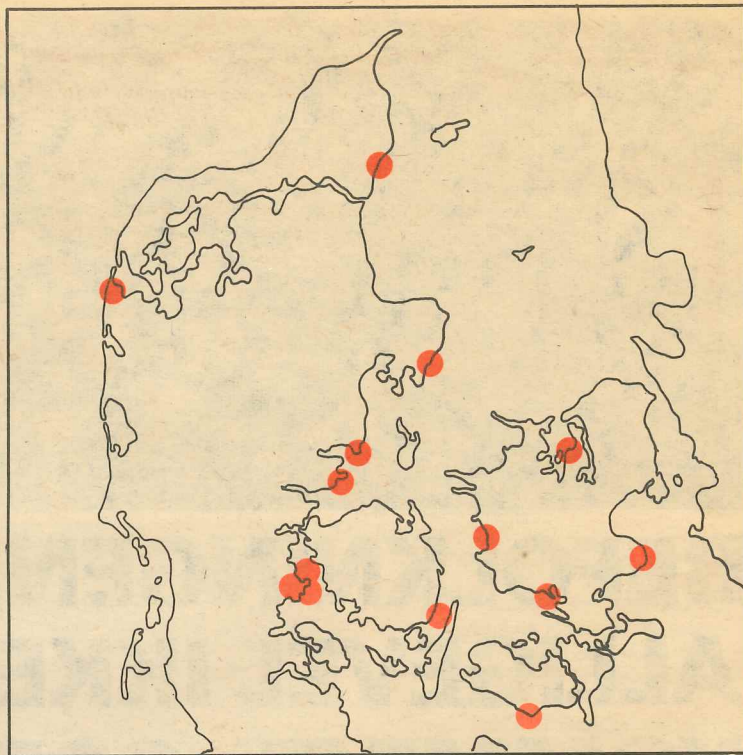
Dette særnummer af bladet ATOMKRAFT? er sammen med tilsvarende numre et led i denne kampagne.

Flere tusind mennesker er i disse dage i gang med at indsamle underskrifter for et »Nej til atomkraft nu«, og den 22. maj vil der over hele landet

blive holdt en storstilet aktionsdag for at understrege kravet om udsættelse.

Hvis det skal lykkes at bremse regeringen i denne sag, må mange flere hjælpe til. Det kræver arbejdskraft og økonomisk støtte at hamle op med elværkernes pressen og propaganda for atomkraft.

Slut dig til en af OOA's over 100 lokalgrupper — eller dan din egen. Hjælp til med at samle underskrifter og uddele denne avis. Send et bidrag til giro 800 15 10.

DER SLÆKKES PÅ SIKKERHEDEN

Her er de steder i Danmark, som Miljøstyrelsen har fundet egnede til eventuelle atomkraftværker.

Hver placering er omgivet af en cirkel med en radius på 10 km. Det er de såkaldte sikkerhedszoner. Indenfor disse er det pålagt kommunerne at tilstræbe, »at bebyggelsen ikke ændrer karakter i retning af større bymæssige bebyggelser, og at etablering af institutioner, som vanskeligt kan evakueres, undgås.«

Sådan står der i placeringsrapporten fra januar 1974, hvori de jyske placeringer blev offentliggjort. Om følgerne af alvorlige reaktor-ulykker siger rapporten:

»Der vil ikke uden for en radius af 10 km kunne nås stråledoser, der fremkalder akutte sygdomstegn, men nok et antal sen-skader, der vil kunne give sig til kende som sygdomme over længere tid.«

De pågældende kommuner har nu i to år planlagt ud fra denne påstand. Men i februar 1976 indrømmede Miljø-

styrelsen, efter et studiebesøg i USA, at man »ikke generelt turde udelukke muligheden for udslip af radioaktive stoffer, der under ugunstige vejrforhold vil kunne medføre akutte dødsfald eller strålesyge i større afstande fra værket end 10 km.«

Den naturlige følge af dette må være, at Miljøstyrelsen udvider de gamle sikkerhedszoner. Det vil tilsyneladende ikke ske. Man siger i stedet, at ulykker der kan medføre akutte dødsfald og strålesyge længere væk end 10 km er meget lidt sandsynlige — derfor skal man ikke tage hensyn til dem!

Men selv meget lidt sandsynlige ulykker kan ske før eller siden. Og det afgørende for sikkerhedszonernes størrelse, og for beredskabs- og evakueringsplaner, bør ikke være sådanne ulykkes lille sandsynlighed, men derimod deres følger.

De danske myndigheder er på et klart tilbagetog med hensyn til sikkerhedskravene.

UNDERSKRIFT INDSAMLING

Er du utryg ved en beslutning om atomkraft nu, hvor så mange problemer stadig er uløste, så støt kravet:

NEJ TIL ATOMKRAFT NU!

Jeg ønsker mere oplysning om atomkraftproblemerne og forlanger, at Folketinget derfor udsætter beslutningen om indførelse af atomkraft i Danmark og siger derfor **NEJ TIL ATOMKRAFT NU!**

Navn: _____

Adresse: _____

- ☐ Jeg vil gerne have lister til yderligere indsamling af underskrifter.
- ☐ Jeg ønsker tilsendt oplysende materialer om atomkraft.
- ☐ Jeg ønsker adressen på nærmeste OOA-gruppe.

Kuponen sendes til:
OOA, Organisationen til Oplysning om Atomkraft, Worsløvej 5, 1972 København V
Tlf. (01) 37 71 81 og (01) 37 01 80

Støttebidrag til gennemførelse af underskriftindsamlingen kan sendes til
OOA's girokonto 800-1510